

Una visita polèmica

Gorbatxov, segrestat

La visita del cap d'estat de l'URSS a Barcelona, organitzada i teledirigida pel govern central, ha fet saltar la polèmica. El nostre país, de nou, s'ha quedat fora de la foto.

Mikhaïl Gorbatxov realitzà fa pocs dies una visita a Barcelona que ha derivat, per la manera com s'organitzà, en un conflicte entre el govern central i el govern autonòmic. L'absència en el programa de la visita d'un acte al Palau de la Generalitat i l'anul·lació d'una entrevista concertada inicialment entre el president Pujol i el màxim dirigent soviètic ha provocat que el conflicte depassés l'àmbit estricte de les relacions institucionals. Totes les forces polítiques catalanes, excepte el Partit Socialista, han coincidit a definir l'organització de la visita com un acte de menyspreu envers la identitat específica del nostre país i envers les institucions que el representen.

ELS PREPARATIS

Les arrels de la polèmica es troben en els primers preparatius del viatge. Els encarregats d'establir l'agenda de Gorbatxov foren el Ministeri d'Afers Estrangers espanyol, els serveis de protocol del govern de Madrid i la diplomàcia soviètica. La part espanyola realitzà, segons ha pogut saber EL TEMPS, una primera proposta de ciutats visitables que eren Madrid i Toledo. Rebutjada la idea, es proposà el recanvi de Sevilla, que tampoc prosperà perquè la delegació soviètica insistí en el desig del dirigent de l'URSS de visitar Barcelona. Els arguments que circularen en aquell moment per justificar un fals rebuig soviètic a venir a Catalunya van ser una suposada *incomoditat* del líder del Kremlin per trobar-se amb Pujol a causa de les visibles simpaties d'aquest cap al procés d'emancipació de Lituània i en segon lloc, les dificultats protocol·làries que comporta organitzar una visita a Barcelona a causa de l'enfrontament entre la Generalitat i l'ajuntament de la ciutat.

Confirmada finalment la visita a Bar-

celona, l'entrevista Pujol-Gorbatxov era, teòricament, inevitable. La Constitució espanyola estableix que el màxim representant de l'estat a Catalunya és, després del rei i del president del govern, el president de la Generalitat. Així doncs, Jordi Pujol havia de ser l'amfitrió de Mikhaïl Gorbatxov. Dos fets alteraren aquesta previsió. Els organitzadors acordaren atorgar a la visita a Barcelona el caràcter de *privada*, és a dir, nooficial, amb la qual cosa, quedaven automàticament restringits els actes polítics en benefici dels purament locals o lúdics. El segon fet fou la decisió del govern central que el príncep Felip de Borbó acompanyés Gorbatxov durant la seva estada a Barcelona, amb l'alteració del protocol que això suposa. El govern també sondejà la possibilitat que el vice-president del govern, Afonso Guerra, fos també acompanyant durant la visita. Aquesta possibilitat fou descartada per evitar més tensions amb Pujol de les ja previsible en aquell moment.

Fins aquest moment la Generalitat de Catalunya no havia tingut notificació oficial de la visita ni havia participat en cap reunió per a elaborar el programa. L'agenda de la visita arribà dos dies abans de l'arribada de Gorbatxov, ja tancada. Malgrat això es pactà una minientrevista de vint minuts entre els dos dirigents, a celebrar al Palau de Pedralbes diumenge després de dinar. L'excusa oficial per justificar la impossibilitat de visitar el Palau de la Generalitat era la manca de temps.

UNA VISITA 'LLAMPEC'

Amb aquests antecedents, Mikhaïl Gorbatxov arribà a Barcelona a les dotze del migdia del diumenge 28 d'octubre. En una cursa contra rellotge, visità l'Anella Olímpica, el Museu Picasso i assistí al dinar en el seu honor al Palau de Pedralbes. El president de la Generalitat

restà en tot moment en segon terme, mentre el ministre Narcís Serra, en representació del govern, i l'alcalde Pasqual Maragall acumularen el protagonisme. El príncep Felip demostrà en alguns moments cert desconcert davant el caos protocolari que s'organitzà. La minientrevista concertada anteriorment quedà anul·lada amb excuses encara no aclarides.

POLEMQUES, CONTRADICCIONS I EXCUSES

La suspensió de l'entrevista ha estat el fet que ha desfermat la crisi. Les causes de la suspensió no han estat aclarides i han fet sortir a la llum les contradiccions existents al si de la mateixa administració central. Inocencio Arias, subsecretari del Ministeri d'Afers Estrangers espanyol, atribuï la suspensió a un doble motiu: el retard que duia la visita sobre l'horari oficial i una presumpta decisió soviètica. Aquest darrer fet ha estat desmentit pel portaveu de l'ambaixada soviètica a Madrid, el qual ha declarat que les autoritats de l'URSS no sabien res de l'encontre entre els dos presidents i que en tot cas, la responsabilitat és del cantó espanyol, autors del programa de la visita.

Per la seva banda, des de dins el mateix govern central la visita de Gorbatxov ha estat valorada amb diferents criteris. Mentre Narcís Serra ha reconegut que es cometeren certs "errors" en l'organització, la ministra portaveu del govern, Rosa Conde, manté que el viatge fou un "èxit" i que l'organització era "immillorable". La reacció a Catalunya és, lògicament tota una altra. Tant la Generalitat com la totalitat de les forces polítiques, excepte el PSC, coincideixen a definir el tracte a les institucions com a "vexatori" i consideren que l'actitud del govern central respon a l'intent de "dissimular la realitat de Catalunya".

La conseqüència immediata de tota la polèmica ha estat que la Generalitat, aprofitant el suport de la majoria de les forces polítiques catalanes, està estudiant la manera de canviar els sistemes de protocol, sigui a través de la via legislativa al Parlament de la Ciutadella o

a través de la negociació amb el govern de Madrid. El problema no és, però, de llei, sinó de divergència entre dues maneres d'entendre l'estructuració de l'estat. El nostre país, un cop més, a segona fila.

Pere Martí

CRONOLOGIA DE LA CRISI

17 d'octubre: Primers rumors de la visita de Gorbatxov a Catalunya. Es comenta que la visita tindrà caràcter privat i es relaciona amb la possibilitat que l'URSS obri un consolat a Barcelona. Fonts de l'Ajuntament de Barcelona afirmen que Gorbatxov visitarà la Generalitat, l'Ajuntament i l'Anella Olímpica.

23 d'octubre: La Generalitat s'assabenta oficialment de la visita del dirigent soviètic a través de la premsa.

24 d'octubre: Es fa públic el programa oficial de la visita de Gorbatxov en terres catalanes. No visitarà la Generalitat ni l'Ajuntament. El príncep Felip serà l'amfitrió del matrimoni Gorbatxov. Maragall el rebrà a l'Anella Olímpica. Pujol no apareix per cap lloc. Se li reserven tan sols vint minuts d'entrevista amb el dirigent rus... en presència de l'hereu de la Corona.

26 d'octubre: Gorbatxov arriba a Madrid.

27 d'octubre: Jordi Pujol assisteix al sopar de gala ofert pel rei al president de l'URSS.

28 d'octubre: Gorbatxov arriba a Barcelona. S'anul·la la seva trobada amb el president de la Generalitat. Les raons donades se centren en qüestions de retards d'horaris. Jordi Pujol es manté en segona o fins i tot en tercera fila durant la visita. El príncep i l'alcade *tapen* el president. Primeres reaccions de malestar de la Generalitat: "S'ha perdut una ocasió històrica per mostrar la identitat diferenciada de Catalunya". Comença la maror política.

29 d'octubre: Els partits catalans, a excepció del PSC-PSOE, desautoritzen l'actuació del govern central en la visita de Gorbatxov. L'ambaixada soviètica diu que el govern espanyol no els havia anunciat cap encontre entre Gorbatxov i Pujol.

30 d'octubre: Esclata l'escàndol. La Generalitat, en una dura declaració institucional, acusa el govern central de boicotejar i vexar la Generalitat i de posar en dubte la dignitat de la Institució.

31 d'octubre: Narcís Serra reconeix "errors" en l'organització del viatge de Gorbatxov a Catalunya. Pujol envia una carta de protesta al ministre d'Afers Estrangers Fernández Ordonez. Rosa Conde, portaveu del Govern central, insisteix que la visita va ser "immillorable". Quatre grups parlamentaris presenten accions polítiques en la Cambra catalana contra l'actitud del govern central (CiU, Iniciativa per Catalunya, ERC, i Esquerra Catalana).

1 de novembre: Jordi Pujol demana el suport de totes les forces catalanes "sense excepció" en la seva posició crítica al voltant de l'actuació del Govern del Felipe González.

2 de novembre: La Generalitat estudia canviar la normativa sobre el protocol que regula les visites dels mandataris estrangers.